

Marjan Žiberna

Tek in življenje v teku

V vročih avgustovskih dneh, ko se spravljam k pisanju o knjigah o teku (na pisalni mizi jih imam majceno skladovnico), se mi misli vračajo v neke druge čase in kraje. Natančneje v Sarajevo, kjer je avgusta 1991, ko je bila slutnja poznejše tragedije že v zraku, potekalo še zadnje atletsko prvenstvo Jugoslavije; država je že začela razpadati, a njene nekdanje dele je v tistem medčasu nekaj stvari še povezovalo. Zelo jasno imam pred očmi ogrevanje poleg velikega stadiona Koševo, kjer smo se znašli trije tekmeči, ki smo se skupaj pripravljali na nastop. Pripadali smo trem različnim narodom, ki se takrat med seboj niso več posebej lepo gledali. Prvi je bil Srb, ki je potarnal, da je bil zadnje mesece zaradi vojaške službe (v JLA seveda) njegov trening zelo okrnjen. Drugega, Hrvata iz Varaždina, ki je bil tako kot jaz študent, se nemiri niso neposredno dotaknili, a vzdušje na Hrvaškem je bilo tako, da so nekatera tekmovanja, na katerih bi se lahko dokazal, bodisi odpadla bodisi bila močno okrnjena. Sam sem kot mlad rezervist nekaj tednov preživel kot udeleženec tako imenovane slovenske vojne in se zaradi pomanjkanja gibanja poredil in polenil. Vsi smo torej imeli svoje razloge za morebiten slab nastop. Povedano drugače – bili smo atleti, ki jim je vse drugo pomenilo manj kot šport, s katerim smo se ukvarjali. In ker smo se z njim ukvarjali malone obsedensko – na nobenem področju udejstvovanja, kjer hočete iz sebe iztisniti čim več, drugače niti ne gre –, smo bili vselej prepričani, da nismo trenirali dovolj, da nismo postorili vsega tistega, kar bi morali, da bi bili zares pripravljani na nastop ...

Bili smo različnih narodnosti, vsak s svojim maternim jezikom, izhajali smo z različnih koncev nekoč sorazmerno velike države, naši pogledi na njeno razpadanje so bili drugačni, a veliko bolj kot nas je vse to ločevalo, nas je družila neka druga identiteta – tekaška. Kolega iz Srbije bi brez pomisleka pustil vojaško službo, midva s Hrvatom pa študij, če bi le videli

možnost, da postanemo poklicni tekači in se s tekom v različnih vlogah ukvarjamo vse življenje. No, življenje se je v naslednjih letih zasukalo po svoje, nihče od nas teh mladostnih želja ni mogel uresničiti, vsi pa smo, kot mi pove brskanje po spletu, s tekom ostali povezani. In smo bržkone vsi presenečeni nad dejstvom, kako priljubljen je od tistih časov postal. Tako zelo, da smo pri nas zadnja leta priča, vsaj tako se zdi, tudi mali poplavi knjig o teku.

Klemen Lah, moj dolgoletni tekaški znanec z doktoratom iz književnosti, je zapisal, da v nobenem športu, s katerim se je seznanil, ni imel priložnosti spoznati toliko "homerjev" kot prav pri teku. Kar niti ni presenetljivo. Med lahkotnim jutranjim tekom ali med napornim večurnim gorskim maratonom se lahko človeku mota po mislih vse mogoče. Da bi se mu kaj takega dogajalo med večernim rekreacijskim malim nogometom, ni prav veliko možnosti; pozornost zahtevajo tako žoga kot soigralci. Še veliko bolj kot tek razmišljanja in premišljanja po mojem mnenju omogoča alpinizem – med dolgimi vzponi pod visoke vrhove in med drhtenjem v zasilnih bivakih pod seraki, ki se vam lahko vsak trenutek zrušijo na glavo, je priložnosti za (samo)premišljevanje še neprijemno več. Zato tudi ne manjka knjig, ki govorijo o enkratnosti intimne alpinistične izkušnje.

A ostanimo pri teku. V slovenščini sta doslej izšla kaka dva ducata poljudnih in poljudno-strokovnih knjig o njem, med njimi so priročniki, (avto)biografije, dnevniški zapiski, pa tudi nekaj romanov, v katerih ima tek pomembno mesto. Približno polovica jih je izšla v zadnjih nekaj letih in približno polovico teh jih je izpod tipkovnic domačih avtorjev; o kakšni poplavi bi torej težko govorili, drži pa, da jim je v medijih in nasploh namenjenega sorazmerno veliko prostora. Za tak, zelo pogojno rečeno, izbruh se lahko zahvalimo precej prozaični okoliščini – delovanju načela ponudbe in povpraševanja. V zadnjih desetih, petnajstih letih smo pri nas priča velikemu porastu števila rekreativnih tekačev, tako množičnemu, da se mu celo ljubitelji, ki so na začudenje in neredko ob posmehu okolice tekli že prej, včasih le čudijo. Imamo torej kar številno skupino potencialnih kupcev in bralcev tovrstnih knjig. Čisto mogoče, da bi tekaški navdušenci z enakim zanosom pisali knjige, a rokopisi še vedno ždeli v predalih, če ne bi založniki tudi pri nas ugotovili, da imajo z njimi možnost nekaj zaslužiti – kar je seveda tudi popolnoma legitimen motiv.

Zgodba, ki je pripeljala do tako množičnega zanimanja za tek, ima precej dolgo brado, daljšo in bolj sivo, kot si najbrž večina predstavlja. Da se ovija okoli planeta, celo med tekači ni prav splošno znano. Povsem slučajno je začela poganjati v približno istem času, kot je izšla

prva slovenska knjiga z motivom teka. A o tem malce pozneje. "Tekiška zgodba" se tako začne v drugi polovici petdesetih let prejšnjega stoletja v Novi Zelandiji. Arthur Lydiard, po poklicu čevljar, sicer pa tekač in atletski trener, je tedaj začel uveljavljati svojo tekaško filozofijo, ki je nekaj Novozelandcev pripeljala do naslovov najboljših tekačev na svetu, predstavlja pa tudi temelj, na katerem še vedno slonijo sodobni načini treniranja teka na srednje in dolge proge. Legendarni Lydiard pa se ni ukvarjal le z vrhunskimi atleti, temveč tudi z ljudmi, ki so okrevali po boleznih srca, vodil je namreč skupino takih rekreativnih tekačev. Leta 1962 je Lydiarda obiskal Bill Bowerman, zelo uspešen atletski trener iz Oregona, in z navdušenjem sprejel idejo o rednem lahkotnem tekanju kot sredstvu za izboljšanje zdravja. Posledično je v šestdesetih letih v Združenih državah vzniknil *jogging*. Tekanje je sčasoma postajalo vse bolj množičen pojav.

Pri tem je z roko v roki hodilo več dejavnikov. Na eni strani je bil Bowerman, podjeten mož, ki je skupaj s svojim varovancem Philom Knightom osnoval podjetje Nike, sprva usmerjeno le v prodajo, pozneje pa tudi v proizvodnjo športnih copat in druge opreme. Na drugi strani so bili Frank Shorter, ki je leta 1972 po zmagi na olimpijskem maratonu v Münchnu postal v domačih ZDA izjemno priljubljen, in nekateri vplivni mnenjski voditelji, ki jih je tek povsem prevzel. Eden od njih je bil pokojni James Fixx, ki je s svojim medijskim pojavljanjem in knjigo *The Complete Book of Running* rekreativni tek močno populariziral. (Po ironiji usode je Fixx umrl zaradi srčnega napada pri dvainpetdesetih letih, s čimer pa je krepko preživel svojega očeta, ki je iz enakega razloga umrl pri triinštiridesetih).

Tek je v ZDA sčasoma postal subkultura – če je dejavnosti, s katero so se ukvarjali belci iz srednjega razreda, mogoče reči subkultura. Število tekačev je raslo in z njim število tekmovanj, na katerih so se ti lahko pomerili med sabo; tekmovalnost je človeku tako lastna kot dve nogi, zato se je lahkotno tekanje za mnoge kmalu prelevilo v vse hitrejše in daljše teke, kar je nazadnje vodilo v tekmovanja. Leta 1970 je peščica tekaških zanesenjakov denimo organizirala prvi newyorški maraton, ta pa je z leti prerasel v institucijo, ki v svetu športa skoraj nima primere. Na njem je leta 2013 nastopilo več kot 50.000 tekačev z vsega sveta (mnogi prijavljeni zaradi kvot niso mogli tekmovati). Pri tem pa so se obrnili milijoni dolarjev.

V osemdesetih letih je začel rekreativni tek svoj osvajalni pohod po Zahodni Evropi. Teklo je vse več ljudi, rojevale so nove in nove tekaške prireditve, kjer je peščica atletov tekla za visoke uvrstitve in nagrade,

množice počasnejših tekačev pa so merile moči na svojem nivoju. V teku se je začelo vrteti vse več denarja. Prav denar je, posredno in neposredno, razlog, da je tek na prelomu tisočletja začel postajati priljubljen tudi v Sloveniji. Z bogatenjem slovenske družbe, z naraščanjem kupne moči in spreminjanjem življenjskega sloga, je tudi pri nas začelo postajati pomembno ne samo, kaj dati *vase* in *nase*, pač pa tudi dati kaj *od sebe* – kuhi in modi se je pridružilo še gibanje. Tisti, ki so tekli že prej, so začeli tek navdušeno popularizirati, na povabilo medijev so začeli o njem govoriti in pisati tekaški strokovnjaki, bodisi pravi bodisi samoooklicani, in tudi zdravniki; koristi zmernega vzdržljivostnega gibanja kot protiutež v mnogih pogledih zelo napornemu vsakdanu sodobnega človeka so nesporne. Nastopila je era rekreacije.

Športna industrija se je z metodami, dodobra preizkušenimi že v ZDA in na evropskem zahodu, tudi pri nas lepo vključila v igro. V resnici običajen rekreativni tekač potrebuje komaj kaj več kot ene copate, majico in pozimi trenirko, a vsi zelo dobro vemo, kako otroško dovzetni smo za oglase, posredne in neposredne, ki v nas vzbujajo občutek, kaj vse da potrebujemo. Tek, v svojem bistvu res poceni šport, je tudi pri nas pomenil lepo poslovno priložnost za ponudnike športne opreme, prehranskih dodatkov in še česa, s tem pa tudi za oglaševalsko industrijo in medije, saj je bilo potencialnih tekačev (in jih je še vedno) celo v žepni Sloveniji na desetisoče. K njemu se je v zadnjih letih veliko ljudi obrnilo tudi zaradi gospodarske in finančne krize, ki dragim športom ni prav naklonjena. Tako je v prepletu okoliščin tek postal ne samo koristna, pač pa tudi modna reč. No, vsaj za večino je tek koristno početje; za obsedensko ukvarjanje z njim, kot to počnejo posamezni rekreativni športniki, ki jim je, kljub temu da tozadevno niso več v najboljših letih, postal življenjska prioriteta, ni kriv tek *per se*, pač pa najbrž osebna struktura, zaradi katere bi se na enak način lahko lotili katere koli druge dejavnosti. Ali pa kriza srednjih let, ki preži na slehernega od nas. Ampak pustimo ta vprašanja raje psihologom.

Velja pa se še za trenutek pomuditi ob nekem drugem vidiku razmaha rekreativnega teka (in drugih oblik rekreacije), ki s temo tega zapisa, tekaškimi knjigami, nima neposredne zveze, a se mi zdi pomemben. Tek je, ne nazadnje ali celo predvsem, sredstvo, s katerim se skušamo rešiti ene neželenih posledic našega načina življenja – debelosti. Za mnoge, vključno s podpisanim, je tek oblika hujšanja. Seveda je še marsikaj drugega – čas, ki je namenjen premisleku in mentalni higieni; oaza tišine v hrupu hektičnega vsakdanjika; dolgoročna skrb za zdravje; priprava na tekmovanja, ki bogatijo življenje –, a za ljudi srednjih let, in takih je večina rekreativnih tekačev, je izguba kilogramov iz estetskih razlogov,

vsaj sprva, glavni motiv. Tudi v rekreativnem teku se tako odseva realnost sodobnega sveta: na eni strani smo ljudje, ki jemo preveč, na drugi obstaja svet, kjer poln želodec ni samoumeven. Pa tudi med nami, ki imamo hrane v (pre)obilju, so razlike očitne. Le da se kažejo na drugačen način – debelost je v razvitem svetu najbolj razširjena in najbolj ekscesna med revnimi sloji. S skrbjo za lastno zdravje, kamor sodi tudi redna telesna dejavnost, bi se morali najbolj ukvarjati prav ti ljudje. A ukvarjanje s samim sabo je privilegij, luksuz, ki si ga privoščimo ljudje srednjega sloja v družbah materialnega blagostanja. Pred nedavnim sem se z družino potepal po Romuniji in na prste ene roke bi lahko preštel rekreativne tekače, ki sem jih videl; bilo jih približno toliko, kot jih je bilo pri nas pred kakimi petindvajsetimi leti. Na evropski vzhod bo množični rekreativni tek morda še prišel – če seveda te dežele ne bodo trajno ostale na evropski periferiji.

No, kakor koli že, z velikim številom novopečenih tekačev se je tudi pri nas, tako se je to že prej dogajalo v ZDA in na evropskem Zahodu, pojavilo zanimanje za knjige o teku. Polovica od kakšnih dveh ducatov le-teh, kolikor jih imamo v slovenskem jeziku, je izšla v zadnjih nekaj letih. A prva knjiga, v kateri ima tek pomembno vlogo, *Mladost na stopnicah*, je pri nas izšla že leta 1962. Ciril Ogrin, njen glavni protagonist, ki je odkril svojo tekaško nadarjenost in vneto treniral, je svoj trud okronal z zmago z velikim simbolnim pomenom – v Leipzigu, nedaleč od Buchenwalda, kjer je v koncentracijskem taborišču umrl njegov oče, je premagal vse nemške tekmece. Da je tek kot motiv prisoten v tem Ingoličevem mladinskem romanu, najbrž ni naključje – njegov sin Borut, poznejši glavni urednik pri Mladinski knjigi, je bil vrhunski tekač, ki je leta 1960 na olimpijskih igrah v Rimu nastopil v teku na 800 metrov.

V naslednjih dveh desetletjih knjig s tekaško motiviko, z izjemo strokovnih, pri nas ni bilo. Leta 1982 je Janez Penca iz angleščine prevedel poljudno knjižico *Uživaj v teku*, šest let pozneje pa je izšel njegov priročnik *Trideset tisoč korakov*, ki je po prepričanju mnogih starejših tekačev še vedno nepresežena knjiga o treniranju maratona. Penca, čigar prispevek v zakladnico slovenskega športnega znanja je po več kot štiri-desetih letih prevajanja športne literature neprecenljiv, je bil, zanimivo, vrhunski tekač na 400 metrov z ovirami in ne dolgo progaš.

Prav Penca je konec devetdesetih let prevedel tudi knjigo, ki med današnjimi tekači ni posebej poznana, a bi jo najbrž morali prebrati – *Treniraj trdo, zmaguj z lahkoto*. V njej je tekač Toby Tanser, ki je treniral skupaj s Kenijci v njihovem domačem okolju, popisal njihove skromne življenjske razmere in njihov način treniranja. V Keniji in sosednji Etiopiji, od koder že desetletja vrejo novi in novi rodovi tekačev, ki jim

v svetu ni para, tek kot oblika rekreacije ne obstaja. Tu tekači, navdahnjeni z uspehi starejših generacij, z napornim treningom brusijo svojo naravno nadarjenost z bolj kot ne enim samim motivom – na evropskih in ameriških cestah in stadionih zaslužiti zase in za svoje družine. “Ko boste knjigo prebrali, boste namesto izgovorov poznali odgovore,” je zapisal prevajalec.

Prva med “novodobnimi” knjigami o teku, ki je vzbudila veliko pozornosti, je bila Murakamijeva avtobiografsko obarvana *O čem govorim, ko govorim o teku*; naslov si je, kot je povedal, “sposodil” pri Raymond Carverju in njegovi zbirki kratkih zgodb *O čem govorimo, ko govorimo o ljubezni*. Sam sem jo prebral s precejšnjim zanimanjem. V njej se mi je Murakami, ki živi večinoma na Japonskem, kjer je rekreativni vzdržljivostni tek že dolgo zelo priljubljen, predstavil kot človek, kakršnega sem si lahko naslikal že ob branju njegovih romanov – iskren in skromen, discipliniran in potrpežljiv, samotarski in nekoliko samosvoji, najbrž tudi malo puščoben. Knjiga pa je bila razočaranje, nič novega nisem izvedel iz nje. Pisal je o osredotočenosti, disciplini, potrpežljivosti, vztrajanju – o vsem tistem, kar potrebuje človek tako pri teku kot pri pisanju romanov. Najsvetlejši stvari sta se mi tako zdeli Murakamijeva odsotnost mesijanstva – pravi, da ni nikoli nikomur svetoval, naj se ukvarja s tekom, in njegovo prepričanje, da otrok ne bi smeli siliti teči – z njim delim mnenje, da jim ga lahko s tem za dolgo priskutimo.

Zlahka sem si predstavljal, da bi Branko Gradišnik, velik ljubitelj teka in eden “očetov” Ljubljanskega maratona, s pomočjo urednika, ki bi znal obrzdati in usmeriti vrelec njegove kreativnosti, napisal kaj precej bolj zanimivega. A sčasoma se mi je posvetilo, da sem mu, Murakamiju, delal krivico. Če se z nečim, tako kot se sam s tekom, desetletja ukvarjate iz pristnega zanimanja, ne morete več pričakovati, da boste na vsakem koraku odkrivali nove in nove vznemirljive reči. To je pač privilegij novincev. Ko se mi je to posvetilo, sem svoja pričakovanja ob prebiranju tekaških knjig primerno prizemljal.

Kratko se ozrimo še po drugih tekaških knjigah, ki so bile v zadnjih letih prevedene v slovenščino, pri čemer bom priročniške pustil ob strani. Večinoma gre za knjige ultramaratoncev, ljudi, ki nastopajo v kateri od različic tekov na zelo dolge razdalje. Dean Karnazes, Američan, ki je vsaj tako dober samopromotor kot tekač, je avtor knjige z naslovom *Ultramaratonec*. Ultramaratonec, ki pa veliko bolj ljubi zasebnost, je tudi Scott Jurek, ki v knjigi *Jej in teči* med svojimi spomini in popisi tekov niza še veganske recepte. Scott Jurek je tudi eden od stranskih likov knjige *Rojeni za tek*, ki jo je o Tarahumarih, mehiškem “ljudstvu tekačev,”

napisal ameriški novinar Christopher McDougall; žal ima avtor poleg razgledanosti, duhovitosti ter smisla za suspenz in dramtiziranje tudi smisel za odbiranje stvari, ki govorijo v prid njegovim pogledom oziroma za zamolčevanje tistih, ki se jim ne prilegajo. *Teči ali umreti* pa je naslov knjige mladega katalonskega gorskega ultramaratonca Kiliana Jorneta, izvrstnega tekača, ki priznava svojo nenehno potrebo po nadzoru.

Ena od dveh knjig, ki govorita o tekačih na običajnejše razdalje, je kratka romanizirana biografija legendarnega češkega dolgoprogaša Emila Zatopka, naslovljena *Teči*. Napisal jo je Francoz Jean Echenoz in bil po mojem mnenju do Zatopka, ki je bil resda svojevrsten človek, po nepotrebem pokroviteljski, mestoma pa celo posmehljiv. Druga, *Krvavi tekač*, je malce daljši roman britanskega pisatelja Jamesa Riordana, ki temelji na osebni zgodbi Josiaja Thugwaneja, ki je z maratonsko zmago na olimpijskih igrah leta 1996 postal prvi temnopolti južnoafriški športnik z olimpijskim zlatom.

Sprehodimo se še med tekaškimi knjigami, ki so jih napisali Slovenci. Leta 2012 je izšla knjiga, ki je – po omenjeni Murakamijevi knjigi – začela utirati pot danes prisotnemu občutku, da je knjig o teku skorajda več kot vseh drugih – *Delaj, teči, živi* Sama Ruglja. Rugelj, ki so ga začele pestiti posledice dolgih let trdega dela, se je odločil, da bo po več kot četrto stoletja, ko je v Radencih kot najstnik z očetom pretekel maraton, svojo kondicijo spravil na nekdanjo raven. Na spletu je poiskal ne prezahteven program priprave in ga po najboljših močeh, kolikor mu je ob službi in družini uspevalo, izpolnjeval. Svoje priprave na dunajski maraton, priprave “slehernika”, ki ima zgolj željo izboljšati kondicijo in preteči 42 kilometrov, ne da bi to postavil pred vse drugo in druge v svojem življenju, je skrbno popisal. Prav to, “zgodba slehernika”, je v času priljubljenosti rekreativnega teka najbrž eden od razlogov za tržni uspeh knjige. Drugi (ali prvi) pa je verjetno v trudu, vložnem v promocijo. Rugelj se kot (samo)založnik seveda dobro zaveda, da je izdana knjiga šele napol opravljeno delo, ki ga je treba “verificirati” s prodajo na trgu.

Ultramaraton, natančneje nastop na 100-kilometrskem teku, je tudi tema *Ultrabluesa*, v soavtorstvu napisane druge Rugljeve knjige o teku. Potem ko je po dunajskem pretekel še nekaj maratonov, novih izzivov ni iskal v izboljševanju maratonskega dosežka ali v nastopih na največjih maratonih sveta (London, Berlin, New York...), kot to počnejo mnogi tekači, pač pa v ultramaratonski tekmi, ki poteka v narodnem parku Zion na ameriškem zahodu. Svoj zasebni tekaški načrt je združil z založniškim projektom in k sodelovanju povabil še dva pišoča, javno prepoznavna ljubitelja teka, Boštjana Videmška in Žigo Gombača. Tako je nastal 450

strani dolg zapis o večmesečni pripravi na tek in o teku samem. Izmenjevanje treh piscev, treh od energije prekipevajočih, hiperdejavnih, asketskih moških (na pragu) srednjih let, treh močnih osebnosti (oziroma (pre) močnih, kot je zapisal Videmšek), je knjigi vdahnilo dinamiko. Dolge popise tekov lahko človek, ki ga to ne zanima, preskoči, in se osredotoči na njihovo razgibano poklicno, malo pa tudi zasebno življenje. Knjiga, v kateri dotedanji znanci postanejo tovariši, ki jih medsebojni odnos bogati, ima na koncu svoj zaplet. Po sposobnostih med seboj precej različni tekači se resda dogovorijo, da bodo na tekmi tekli skupaj, da bodo nastopili kot ekipa, saj so se kot ekipa tudi pripravljali, a se stvari zapletejo in obrnejo drugače. Pa tudi sčasoma razpletejo – sicer knjiga ne bi nikoli izšla.

Ena od njenih odlik je gotovo ta, da protagonisti nikoli prav zares ne izgubijo distance do lastnega početja. Zavedajo se, da je tek, na katerega se pripravljajo, kot intimna človeška izkušnja zanje izjemno pomemben, saj sicer v priprave ne bi vlagali toliko truda, ne delajo pa si nobenih utvar glede športne vrednosti lastnih dosežkov – to je preizkušnja, na kateri prizadevno trenirajoč (rekreativni) športnik zlahka pade. Kako pomembna je priprava na ta tek z osebnega vidika, nemara najbolj ponazori citat enega od avtorjev, ki med sklepnim dejanjem, nastopom na 100-kilometerskem teku, pravi: “Ja, sedaj sem pozdravljen egocentrizma. Sedaj lahko naredim to.” Govora je o prošnji za roko, ki jo namerava po končanem teku izreči svoji dolgoletni partnerki. Kar drugega akterja knjige tako gane, da skrivoma zajoka. Okrog teka odvijajoče se dogajanje se očitno lahko odrazi tudi v osebnostni transformaciji.

Rugelj je kot založnik botroval še eni “tekaški” knjigi, *Beli dami*. Jasmina Kozina Praprotnik je napisala biografijo Helene Žigon, ki je začela na tekaških tekmovanjih nastopati leta 1945 in nastopa še danes, ko se bliža devetdesetemu letu. Spomini tekačice, ki ji življenje ni prizanašalo in ki je pravzaprav še raje plesala kot tekla, so vpeti v poglavja, zamejena s posamičnimi kilometri na polovičnem maratonu, ki se ga je Žigonova udeležila lani spomladi. *Tek za življenjem* je tudi pomenljivi naslov knjige Mitje Duha, nekdanjega zapornika, odvisnika od mamil in psihiatričnega bolnika, ki je popisal svoje skoraj uničeno življenje in nov začetek, pri katerem je tek postal eno močnih oprijemališč.

Zaenkrat edina športna biografija slovenskega tekača je *Tek – moja norost*, ki jo je ob pomoči novinarja Boštjana Fona pripravil Dušan Mravlje. Knjigi morda manjka literarne rafiniranosti, dramaturške domišljenosti, suspenza in še česa, a ima nekaj lastnosti, ki te manke odtehtajo. Prva je gotova ta, da gre za zgodbo svoj čas enega najboljših ultramaratoncev na svetu, ki brez slehernega “filozofiranja” premišljeno

zasleduje svoje tekmovalne cilje. Mravlje je človek nepopustljive vztrajnosti, ki zmaguje v težavnih in samotnih preizkušnjah, kot je skoraj pet tisoč kilometrov dolg tek čez ZDA, ter hkrati zgovoren in ekstravertiran tip, je prostodušen pripovedovalec, ki mu nista tuja ne robati humor ne "ljudskost." V knjigi se Mravlje razkriva kot človek, ki je v marsičem utelešeno nasprotje stereotipnega tekača – nima nobenih posebnih prehranskih praks, ki tako privlačijo mnoge, in piva, še raje dveh ali treh, ne zvrne samo ob živahni debati, pač pa tudi med tekmovalnimi nastopi.

Če nisem katere spregledal, so to bolj ali manj vse nepriročniške "tekaške" knjige, ki so v zadnjih letih izšle pri nas. Zastavimo si lahko šolsko vprašanje, a človeka ob branju tekaških knjig prime, da bi si obul copate in šel teč ali da bi se iz netekača prelevil v tekajoče bitje? Odgovor je da in ne. Kdor že teče, si bo morda res z novim navdušenjem obul copate in šel teč. Najbrž se najde tudi netekač, ki zaradi prebrane knjige s tekaško tematiko začne teči – če je ta namera v njem že tlela in je potreboval samo še tak ali drugačen impulz. Da pa bi človek, ki ga tek čisto nič ne zanima, ob branju tekaških knjig postal "konvertit" in začel teči, pa težko verjamem. Konec koncev jih niti ne bo šel prebirat ...

Knjige o teku so praviloma žanrsko čtivo, ki ga novopečeni tekači z veseljem sprejemajo. Ljudje smo "bitja zgodb", ki morda res samo pritrjujejo tistemu, o čemer smo že tako ali tako prepričani, a tudi grejejo in navdihujejo. Verjetno si prav iz tega razloga sam želim, da bi se na prodajnih policah slovenskih knjigarn sčasoma znašle tudi biografije Mirka Vindiša, Romana Kežarja in Helene Javornik, najboljših slovenskih dolgoprogašev. Ljudi, ki so premogli dovolj talenta z vsem, kar ta vključuje, in neupogljive volje, da so uresničili na začetku omenjene sanje mnogih mladih tekačev – postati vrhunski in s tem poklicni športnik. S kresnikom nagrajeni Tadej Golob, alpinist, ki je med drugim stal na vrhu Everesta, pravi, da je preteči maraton eno, čisto nekaj drugega pa ga je preteči v dobrih dveh urah. Kot nekdanji atlet, ki za neskončnimi nizi rezultatov v tako imenovanih atletskih tablicah vidi zgodbe popolne osredotočenosti, truda in odrekanih, zgodbe razočaranj in osebnih izpolnitev, mu seveda pritrjujem. Vsak berač pač svojo malho hvali ...